

Les arrels del mal

written by Alfons Duran Pich | 20 de març de 2022

John Kékes, professor emèrit de filosofia de la universitat d'Albany, va publicar el 2007 un llibre d'assaig amb el títol *The Roots of Evil* (Les arrels del mal), en què analitzava una sèrie de circumstàncies socials al llarg de la història, quan s'havia produït un fenomen que podríem descriure com un "mal endèmic, un mal extensible al gruix d'una població".

Crec que aquest mal endèmic és el que l'Estat espanyol fa anys que descarrega contra Catalunya i els seus ciutadans. I quan em refereixo als ciutadans catalans em ceneixo a aquells que ho són perquè volen ser-ho ("voluntat de ser catalans" que deia Vicens Vives), i no a aquells que havent nascut o no a Catalunya es consideren ciutadans espanyols i només administrativament ho són de Catalunya.

Faig aquest aclariment perquè estic fart de les bestieses que prodiguen alguns tertulians, disfressats de polítics, i alguns polítics, transvestits de tertulians, sobre els "bons i mals catalans". No hi ha tal cosa. A Catalunya hi ha catalans i espanyols que viuen a Catalunya (insisteixo, hagin nascut o no aquí). Una lectura diferent és ignorar els fonaments de l'antropologia cultural. Que en les circumstàncies actuals els primers siguin majoritàriament independentistes i els segons espanyolistes, és una simple aplicació de la lògica més elemental.

O sigui, els receptors d'aquesta onada de maldat són els catalans i, per extensió, els representants democràticament escollits, les seves institucions, la seva llengua, els seus costums, la seva forma d'entendre la vida, la seva història, els seus projectes de futur.

Diu John Kékes, amb el rigor acadèmic que el caracteritza, que "La maldat és el més seriós dels nostres problemes morals.

Tota la crueltat del món, la cobdícia, els prejudicis i el fanatisme arruïnen la vida d'incomptables víctimes. L'atrocitat provoca atrocitat. S'alimenta un odi furiós cap a l'enemic real o imaginari, que revela unes tendències salvatges i destructives en la naturalesa humana. Comprendre això qüestiona les nostres il·lusions optimistes sobre el pes de la raó i la moral en la millora de la vida humana. Rebutjar-les és de vital importància, perquè són els obstacles per poder contrarestar l'amenaça del mal".

Des de l'ampli camp de les ciències socials hi ha un debat etern entre la *psicopatia* i la *sociopatia*, fins a l'extrem que alguns (psicòlegs, psiquiatres, criminòlegs) les confonen. Sí que hi ha un acord respecte al model de comportament en què en el psicòpata el pes més gran de la desviació es troba en el mateix subjecte (per raons genètiques, hormonals o químiques) i en el sociòpata el protagonisme el té l'entorn.

Que alguns personatges expressin de manera continuada un odi i un acarnissament maligne contra Catalunya i els catalans, podria ser classificat com a conducta psicopàtica. Però quan es detecta una extensió de la conducta a una pluralitat d'actors i d'institucions, el fenomen adquireix un altre sentit. És quan la sociopatia es fa endèmica. En el contenciós català hi ha signes evidents de maldat.

N'hi ha quan el representant simbòlic de l'Estat pren partit de manera agressiva contra una part de la població, en lloc de fer d'àrbitre com li pertoca. *N'hi ha* quan els partits majoritaris retallen els drets dels catalans, en una interpretació esbiaixada de la Constitució (155). *N'hi ha* quan s'ordena a les unitats més violentes de les forces de seguretat que ataquin els ciutadans, que de manera pacífica pretenien votar. *N'hi ha* quan es posa al capdavant d'aquestes unitats personatges amb una trajectòria lligada al règim franquista. *N'hi ha* quan després de la massacre es concedeixen premis als més bel·ligerants. *N'hi ha* quan el poder judicial (jutges i fiscals) fan una lectura intencionada i perversa

d'uns fets que gràcies a les noves tecnologies ja no poden tergiversar per més que ho intentin. *N'hi ha* quan s'aplica una *presó preventiva sine die* (una fita en la història penal) a uns representants polítics i cívics que no van fer més que complir la seva obligació. *N'hi ha* quan les acusacions s'ajusten a una fabulació que no té res a veure amb la realitat. *N'hi ha* quan tot això és aclamat no només pels partits espanyolistes, els mitjans afins (pràcticament tots) i els seus centres de poder econòmic-financers, sinó també per les màximes autoritats de la religió oficial de l'Estat (el nacionalcatolicisme), a través de la Cope o de Trece televisió, de les quals són propietaris (Conferència Episcopal). *N'hi ha* quan un anomenat Tribunal Constitucional emet dictàmens en el sentit i en el temps que el poder executiu indica. *N'hi ha* quan el màxim executiu del Consell General del Poder Judicial fa pública una carta adreçada a un jutge d'instrucció de Barcelona (que va estar a l'origen de la causa general, després d'acceptar una denúncia del grup ultradretà i extraparlamentari Vox) en què no l'anima a ser just, generós i responsable (que és l'obligació del qualsevol jutge) sinó que el felicita perquè "va canviar el rumb de la història del nostre país", cosa que no és més que una vulgar soflama. *N'hi ha* quan s'arxiven causes penals greus, com és la utilització de les clavegueres de l'Estat per destruir la vida, la imatge, el respecte i la família dels que resultin molestos. *N'hi ha* quan els autoproclamats "intel·lectuals progressistes espanyols" romanen en silenci davant de tan greus fets. *N'hi ha* quan l'"A por ellos" es generalitza. *N'hi ha* quan les autoritats internacionals dels estats més propers s'inhibeixen davant de la constant vulneració dels drets més elementals.

Això no és nou. Hanna Arendt ja va formular la seva interessant hipòtesi sobre la "banalitat del mal", al seu llibre, publicat el 1963, *Eichmann in Jerusalem. A Report on the Banality of Evil*. Hi explica com es va crear l'entramat burocràtic que va propiciar l'holocaust. Eichmann no era un

psicòpata; hi era i es va limitar a complir ordres, sense preguntar-se si eren justes o no. Si et distancies de la realitat i no fas cap esforç per comprendre-la, acabes normalitzant la maldat. Això no justifica la teva conducta, però la situa en el propi context. En paraules d'Arendt: "Quan parlo de banalitat no ho faig només a nivell objectiu; em limito a destacar un fenomen que al llarg del judici es va fer evident: Eichmann no podia estar més lluny de "ser un malvat". Eichmann simplement "no va saber el que feia". I, com ell, una gran majoria de la població alemanya, que va acceptar com a bones les polítiques nazis de persecució racial i genocidi, prenent com a base la conformitat social i l'obediència a l'autoritat. I no era una obediència passiva, ja que el règim nazi va ser fins a l'últim moment extremadament popular.

L'Estat espanyol fa segles que fomenta les arrels del mal, cosa que la humanitat com a espècie arrossega des dels seus orígens. I encara que la nostra tendència natural a l'animositat i a la destrucció coexisteixi amb la tendència a l'empatia i la cooperació, el biaix es dona en sentit equivocacat. En una correspondència creuada entre Albert Einstein i Sigmund Freud (1931-1932), el primer va preguntar al segon: "És possible controlar l'evolució mental de l'home, de manera que es constitueixi en una barrera contra la psicosi de l'odi i la destrucció?" Freud va respondre: "No és probable que siguem capaços de suprimir les tendències agressives de la humanitat".

El comportament de l'Estat espanyol, en la seva dimensió total (persones i institucions), sembla confirmar el pitjor dels dictàmens. Només la *banalització del mal* explica el que està passant.